

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

13 De homicidio facto in ebrietate, amentia, aut ignorantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

De Consulente Homicidium.

CAPVT X.

NOTANDVM primò, ex consilio in delictis quis tenetur. *cap. Nuper, de Hæret. excom.* Vnde non solum est reus homicidij, sed irregularis.

Secundò notandum, differentiam esse inter mandantem, & consulentem homicidium: quod consulens, si non firmiter credit, quod locum habeat reuocatio consilij, tenetur monere occidendum, vt sibi caueat, ne sit irreg. ar. s. ar. mandans satis est, vt reuocet expresse, vel tacite mandatum, id sciente mandatario. Consulens igitur non satisfacet reuocando consilium, sed tenetur persuadere contrarium. Nam consilium datur gratia eius, cui consulitur: qui non tam citò credit ei, qui contrarium suadet: at mandatum fit gratia eius, qui mandat: vnde sufficit, vt mandatarius sciat voluntatem mandantis esse contrariam. *Sylu. Angelus, Nauarrus, Contrarietas vbi supra, s. 3.*

Tertiò notandum, esse dubium inter Auctores, An qui dedit consilium, alioqui facturo delictum, sit eadem pena puniendus, quàm is qui dedit consilium alioqui non facturo delictum, aliis asserentibus eadem penam esse puniendum, aliis verò negantibus. De hac tamen re dicemus in materia de irregularitate. Verùm quidquid sit de hac re, dicendum est quod spectat ad culpam homicidij, & onus restituendi: is tenetur, quando sine eius consilio delictum factum non fuisset, quod si perpetratum fuisset absque eius consilio, peccauit qui consuluit, eò quod consuluit delictum, sed liber est ab onere restituendi, vt dicitur in materia de restitutione, si homicidium alius perpetravit, non motus eius consilio. Sed si reuera motus est eius consilio, etiam si alioqui delictum esset facturus, tunc non est liber ab onere restitutionis, vt ibidem.

Quartò notandum, quando consulens homicidium intrinsecè irregularitatem, & quando non, dicemus in tract. de Censur. *Cap. an. Eccles. in materia de irregularitate.*

De Auxiliante, aut cooperante ad homicidium.

CAPVT XI.

PRI-MO notandum, quoties plures præmissò consilio eundem hominem sunt aggressi, & ille ex vnicò tantum vulnere mortuus est, tenentur omnes, etiam si non percussissent, de homicidio, quia se omnes inicitant, & ex còmuni consilio perpetratum est homicidium, licet ab vno.

Secundò notandum: Quando vnus est percussus à pluribus in rixa subito contingenti non præmissò consilio, & cõstat quodnam ex tot vulneribus sit lethale vulnere, & quis illud intulerit, is tenetur de homicidio, ceteri de percussione tantum.

Tertiò notandum, quando quis ab vno lethali vulnere percussus, & ab altero exanimatus, & occisus est, posterior tenetur de homicidio, prior de vulnere, *lege c. Significasti, de Homicidio, & Contrarietas loco citato.*

De Non impediente homicidium.

CAPVT XII.

PRI-MO notandum: Medicus, qui non vult curare ægrotum, cum commodè possit: Diues, qui non succurrit extreme indigenti cibando, vel potando, vel vestiendo, vel aliter iuuando misericorditer: Item qui non defendit innocentem periclitantem: Item qui non subuenit peste, vel naufragio, vel incendio laborantibus, cum commodè possint, peccant quidem hi contra charitatem debitam proximo, non tamen tenentur ad restitutionem, *Nauarr. cap. 27. nu.*

231. Antonin. 3. par. tit. 28. c. 2. quia hi omnes non peccantur contra iustitiam debitam proximo.

Secundò notandum: Qui suo testimonio aliquem ab iniusta morte liberare potest, & non vult testificari id quod nouit extra confessionem Sacramentalem, etiam non requisitus ad testificandam, cum commodè testificari queat, neque saltem facit, quod in se est, denunciando veritatem ei, qui potest prodesse innocenti damnato ad mortem, peccat contra charitatem, licet non tenetur ad restitutionem. *Nauarr. cap. 15. num. 27. ex S. Thoma 2. 2. q. 20. art. 1. Gab. 4. dist. 15. q. 6. art. 2. Conclus. 47.*

Tertiò notandum: Qui non impedit homicidium, quando ex officio iustitiæ tenetur impedire, non solum est reus homicidij, sed etiam quia tunc agit contra iustitiam debitam proximo, tenetur ad restitutionem. v. g. Iudex qui non impedit sententiam iniustam contra vitam innocentis: testis iudicis requisitus occultans veritatem: Dux non impediens bellum iniustum: Rex non impediens necem, & carceres innocentium subditorum: Medicus stipendio conductus in specali ad curandum eos, qui sunt peste, vel morbo pressi, non curans eos: naua non succurrens navi in periculo naufragij. *Sylu. verb. Homicidium. l. q. 6. & communis opinio.*

Quartò notandum: Qui secit tractari de alicuius morte iniqua, & non significat illud ei, aut saltem alteri, qui possit prodesse, peccat contra charitatem, quando commodè potest monere, armum sine periculo suo, vel suorum, & non mouet non tamen obligatur ad restitutionem: *Sylu. Homicidium, l. q. 10. Nauarr. cap. 24. num. 234.*

Vltimò notandum: Qui domi suæ aliquid custodit feram aliquam beluam, v. g. leonem, vltum, aut elephantem, & est in culpa, an non diligenter custodiendo, aut soluendo illa efferat animalia tam noxia, & illa soluta vinculis, aut liberè egressa occidant aliquem, reus est homicidij, vt communis est opinio, & tenetur ad restitutionem.

De Homicidio factò in ebrietate, amentia, aut ignorantia.

CAPVT XIII.

PRI-MO notandum, quod ebrietas potest accidere ex culpa, quia quis se sciens, ac volens inebriauit, & potest accidere absque vlla culpa, quia bona fide bibit, nec credidit se ex potu ebrium futurum.

Secundò notandum, Cum quis ex culpa se inebriat, aut id contingit, quia voluit bibere vt se inebriaret: aut quia expertus se alias sepe tali potu in ebrietatem incidere, noluit modo à tali potu abstinere, aut probabiliter credens se in tali potu ebrium futurum bibere.

Tertiò notandum, eisdem modis posse aliquem in amentiam, aut furorē incidere, nimirum ex culpa, aut sine culpa, & ex culpa dupliciter, vt dixi de ebrietate.

Quartò notandum: Eodem modo ignorantia in aliquo, aut est culpabilis, aut absque culpa. Culpabilis est, cum quis habet eam, aut quia expresse voluit ignorare, & dicitur affectata ignorantia, aut quia diligentiam debitam non adhibuit, vt sciret, & dicitur crassa, aut supina; quia negligenter se habuit in sciendo, & ita tacite noluit scire, qualis eius est, exempli causa, de quo Propheta: *Plal. Noluit, aut, intelligere, vt bene ageret.* Inculpabilis verò ignorantia est, quando quis adhibuit omnem debitam diligentiam, adhuc rem ignorat.

Quintò notandum: Certum est apud omnes, quod si quis se inebriat, vt occidat, imputatur illi homicidium postea secutum in ebrietate, & imputatur illi non quia cum in ebrietate committit illud, vltum rationis habeat, sed quia voluntarium fuit in causa: nam volens se inebriauit, vt occideret.

Sextò notandum: Si quis expertus est, se in ebrietate exponi periculo occidendi alios, tunc si sua sponte inebriatur, etiam si non animo occidendi, imputatur nihilominus ei homicidium in ebrietate factum, quia

fuit

fuit voluntarium in causa, non quidem expresse, & formaliter, sed implicite, & tacite, siquidem potuit praevidere, & praevidere homicidium, & non fecit, nam expertus est se in ebrietate solum arma capere, & alios percutere. Si tamen quis absque culpa inebriatur, non imputatur illi homicidium secutum postea, quia non fuit voluntarium in causa. Hæc Nauar. *cap. 27. nu. 23.* receptus communiter.

Septimo notandum: Si quis est expertus, se exponere periculo occidendi in ebrietate, nec præcogitavit de homicidio, licet culpa sua se inebriat, non imputatur illi homicidium, si postea illud in ebrietate sequatur. Ita Couarr. *Clem. Si furiosus de homicid. par. 3. in princ. num. 4.* Nauar. *cap. 27. num. 24.* Castren. *de lege poenali. lib. 2. cap. 14. §. 4.* Maior. *4. distinct. 17. quæst. 8.* quia tunc homicidium factum non est voluntarium, aut in se, aut in causa, cum non fuerit præsumptum, aut præintantum.

Vltimo notandum, idem esse dicendum de dormiente, furioso, & ignorante, si homicidium quis faciat, aut dormiendo, aut ignorando, aut in furore.

De Homicidio facto ex casu.

CAPVT XIV.

Primo notandum. In Iure Canonico, Homicidium esse duplex, vnum quod dicitur voluntarium, alterum verò, casuale. In hæc membra diuiditur homicidium illicitum.

Secundo notandum, Hanc homicidij distinctionem esse cognitum necessariam, vt sciatur, quando irregularitas, quæ incurritur ex homicidio, sit indispensabilis ab Episcopis, & quando sola dispensatione Papæ.

Tertio notandum, Doctores varie loqui, cum docent, quid intelligatur in Iure Canonico, per homicidium voluntarium; Alij enim nimis extendunt. Nauarrus, *cap. 27. num. 23. & 24.* ait, ad homicidium voluntarium requiri, vt sit homicidium illicitum intentum in se saltem æquipolenter, aliàs quam vitandæ mortis propriæ causâ, & ita fecundum eum requiritur, vt sit intentum in se, aut saltem in causâ, quæ sit proxima, vel ex se ordinata ad mortem. Verbi gratia. Dedit quis alteri venenum scienter mortiferum, licet non intenderit mortem illius, est voluntarium homicidium, si ex veneno moritur. Similiter quis alium percussit vulnere letali animo expresse non occidendi, est homicidium voluntarium. Probat Nauarrus, quia Concilium Tridentinum *sess. 14. cap. 7.* appellat homicidium voluntarium, quod vult esse indispensabile ab Episcopis, quod est intentum, vel per insidias, vel prodicionem, vel per industriam, vel ex proposito, vel ex voluntate. Ergo debet esse intentum in se formaliter, vel virtualiter. Sic etiam docet Couarruias. *2. par. Clement. Si furiosus, initio num. 1. & 2.* Sed Caiet. *2. 2. quæst. 64. art. 8.* docet, homicidium voluntarium esse, quod est vel intentum per se, vel in causâ aliqua, ex qua semper, vel frequenter, vel in pluribus solet euenire homicidium. Ita, vt non sit ratio habenda huius, quod dixerunt Couarruias, & Nauarrus, quod causâ debet esse talis, vt sit propria, vel immediata, vel per se ordinata ad homicidium, sed sufficit, vt sit talis, vt ex illa vel semper, vel frequenter, vel in pluribus solet sequi homicidium: nam voluntarium in hac materia distinguitur a casuali, & casus dicitur id, quod raro, sive in paucioribus solet accidere ex aliqua causâ. Hæc sententia mihi magis placet.

Quarto notandum. Ex dictis secundum Caietanus, qui mihi probatur, sequi, homicidium casuale dici, quod non est intentum in se, aut in aliqua causâ, ex qua solet accidere homicidium semper, vel frequenter, sed solum dicitur voluntarium in aliqua causâ, ex qua raro, sive in paucioribus solet sequi homicidium, quam causam tenebantur aliquo iure vitare.

Tria ergo requiruntur ad casuale homicidium: Primum, vt non sit per se intentum: Secundum, vt sequatur ex opere illius, cui imputatur: nam, si non sequitur ex illius opere, nullo modo erit voluntarium in eo, quoniam non per se, vt supponitur, non per accidens, quoniam non in causa, si ex opere illius, cui imputatur, non sequitur: ergo requiritur, vt mihi imputetur, si sequatur aliquo modo ex opere meo: Tertium, vt is, cui imputatur, debuerit vitare opus illud, ex quo sequitur homicidium: & factus est, vt sit obligatus vitare illud, teneatur aliquo iure diuino, vel naturali, vel humano vitare illud.

Quinto notandum. Non semper omne homicidium casuale culpæ imputari: tunc autem culpæ non imputatur, quando nullo modo est voluntarium, neque in se, neque in causâ sua: hoc autem contingit, quia nullo modo est præsumptum, nec prævideri potuit, etiam si sufficiens diligentia esset adhibita: tunc vero est aliquo modo voluntarium, quando, vel fuit præsumptum, vel diligentia adhibita sufficiens prævidendi potuit, ac debuit. Vnde sequitur homicidium casuale esse culpabile, si datur opera rei alicui, etiam licite, non adhibita debita diligentia, ne ex ea sequatur homicidium. Verbi gratia. Projicit quis lapides, aut regulas ex tecto licite, non habita ratione prætereuntem per viam, & occiditur aliquis ictu regulæ, vel lapidis demissi ex tecto, est homicidium casuale culpabile. Item casuale homicidium dicitur esse culpabile, si datur opera rei illicitæ, aliquo iure prohibita, vel naturali, vel humano, & sequitur ex re illa, etiam si sufficiens diligentia adhibita sit, ne sequeretur. Verbi gratia. Clericus facit officium Chirurgi, & per adustionem, vel sectionem medetur vulnere homini, diligenter curans ne moriatur, & tamen moritur, etiam si ex incuria ipsius vulnerati, est nihilominus culpabile homicidium, non quidem ex se, aut ex natura rei, sed extrinsece, in causâ nimirum: quia cum sit Clerico prohibitum Iure Canonico, Chirurgi officium facere, peccauit illud officium obeundo: vt ait Nauarrus, *cap. 27. nu. 23.* Couarruias *Clem. Si furiosus par. 2. §. 2.* vt colligitur ex *cap. Tua vos. de homicidio.*

Sexto notandum. Diligentia sufficiens, sive debita in hac materia dicitur, quæ fieri consuevit in similibus negotijs, habita ratione personæ, loci, temporis, & rei, lege Caietanus *loco citato.* Quot verò, & quæ requiruntur, & sufficiant, vt homicidium casuale inducat irregularitatem, dicitur in *Tract. de Censuris, & Pæn. Eccl. in materia de Irregularitate.*

De Homicidio proveniente, ex ludo aliquo prohibito.

CAPVT XV.

Primo notandum, esse aliqua ludorum, & spectaculorum genera periculosa, ex quibus probabiliter, aut frequenter solet accidere mors, aut mutilatio, aut grauis aliqua infirmitas: & hæc sunt prohibita, vel iure naturali, vel Canonico. Talis esse gladiatorum ludus solebat olim apud Gentiles, & talia erant torseamenta, quibus olim se milites intra circulum ad pugnandum coniecebant.

Si tamen sint ludi, vel spectacula, ex quibus raro solet mors accidere, aut vulnus, aut morbus letalis, tunc non sunt prohibita, talia sunt hastiludia. Sic communis opinio. Nauarrus *cap. 25. num. 8. & 9.*

Secundo notandum. In Hispania solent esse publica quedam spectacula, quibus tauri intra circulum agitantur, de quibus spectaculis fuit, & est modo quæstio inter Doctos viros, an sint ex natura sua illicita, quibusdam assentibus, esse illicita, quia frequenter ex illis solet accidere mors, aut vulnus graue aliquod hominis; alijs assentibus non esse illicita, quia non solet ita contingere frequenter. Sed quid sit de hac quæstione, duo